

Sygn. akt V ACa 592/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Teresa Sobolewska
Sędziowie:	SA Irma Kul SO del. Weronika Klawonn (spr.)
Protokolant:	stażysta Anna Kowalewska

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2016 r. w Gdańsku na rozprawie
sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.
przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 15 maja 2015 r. sygn. akt VIII GC 100/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy.

Sygn. akt V ACa 592/15

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z o. o. w S. wniósł pozew przeciwko (...) spółce z o. o. w G. domagając się zasądzenia kwoty 66.702,26 zł z odsetkami ustawowymi od momentu wymagalności poszczególnych kwot do dnia zapłaty oraz z kosztami postępowania w tym kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 7.200 zł.

W uzasadnieniu wskazał, że strony łączyła współpraca gospodarcza na podstawie szeregu umów. Powód sprzedawał pozwanemu towary do jego sklepów. Na podstawie umów łączących strony pozwany za samo przyjęcie towarów

powoda, potrącał z jego należności kwoty objęte fakturami wskazanymi w pozwie tytułem szeroko rozumianych usług marketingowych, promocyjnych - wynikających z faktur VAT za dopuszczenie towarów do sprzedaży. Zdaniem powoda pozwany bezprawnie potrącał te kwoty uszczuplając należności powoda za sprzedany towar. Zaprzeczył, aby pozwany wykonywał usługi marketingowe i reklamy. Opłaty te były opłatami „za wejście na rynek” - do sklepów pozwanego. Potrącane kwoty nie stanowiły marży handlowej. Pozwany nie działał w imieniu i interesie powoda, ale jedynie w celu osiągnięcia zysku dla siebie.

W sprawie został wydany nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. W sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zaskarżył nakaz w całości domagał się oddalenia powództwa i zasądzenia kosztów postępowania. Wskazywał na brak podstaw prawnych do dochodzenia przez powoda jakichkolwiek roszczeń w stanie faktycznym opisanym w pozwie.

W wyroku z dnia 15 maja 2015 roku wydanym w sprawie (...)Sąd Okręgowy w B. oddalił powództwo oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd zważył, że dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego w trybie art. 233 k.p.c. i w' ocenie Sądu roszczenie powoda nie zasługiwało na uwzględnienie i podlegało oddaleniu. Powód nie wykazał bowiem, aby pozwany dopuścił się czynu nieuczciwej konkurencji opisanego w art. 15 ust. 1 pkt (...) w zw. z art. 3 ust. 1 u. z.n.k.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd I instancji oparł na następujących ustaleniach faktycznych.

Strony prowadziły współpracę gospodarczą od 2004 r. W dniu 16 stycznia 2008 r. poprzednik prawny powoda firma (...) M. R. oraz pozwany zawarli umowę nr (...) o współpracy handlowej

centrum logistyczne, zgodnie z którą powód zobowiązał się do dostarczania własnym transportem, na własny koszt i ryzyko oraz do sprzedaży pozwanemu towarów wymienionych w załączniku (...) do niniejszej umowy, na zasadach określonych w tejże umowie i jej załącznikach, które stanowiły jej integralną część. We wstępie do umowy powód oświadczył, że zapoznał się z treścią załączników do umowy i że w pełni akceptuje ich treść.

(...) umowy zawarte są postanowienia warunków promocji handlowych. W punkcie (...)powód zamówił u pozwanego w ramach budżetu promocyjnego wynoszącego 4% wartości kwartalnych obrotów netto promocje dostarczonych marek produktów w gazetkach promocyjnych wydawanych przez pozwanego. Szczególne warunki udziału produktu w promocji miał określać kontrakt promocyjny podpisany przez strony. Następnie w punkcie(...) strony uregulowały ilość zamówionych promocji na rok 2009 w zależności od obrotów, jako iloraz 4% wartości kwartalnych obrotów netto i ceny netto modułu, która została uregulowana w punkcie (...). Następnie w punkcie(...)powód wyraził zgodę na skompensowanie należności z faktur za usługi promocyjne z jego bieżącymi płatnościami.

W dniu 9 marca 2009 r. poprzednik prawny powoda firma (...), M. R. oraz pozwany zawarli umowę nr (...) o współpracy handlowej centrum logistyczne, zgodnie z którą powód zobowiązał się do dostarczania własnym transportem, na własny koszt i ryzyko oraz do sprzedaży pozwanemu towarów wymienionych w załączniku (...) do niniejszej umowy, na zasadach określonych w tejże umowie i jej załącznikach, które stanowiły jej integralną część. We wstępie do umowy powód oświadczył, że zapoznał się z treścią załączników do umowy i że w pełni akceptuje ich treść.

W(...) umowy zawarte są postanowienia warunków promocji handlowych. W punkcie(...) powód zamówił u pozwanego w ramach budżetu promocyjnego wynoszącego 5% wartości kwartalnych obrotów netto promocje dostarczonych marek produktów w gazetkach promocyjnych wydawanych przez pozwanego. Szczególne warunki udziału produktu w promocji miał określać kontrakt promocyjny podpisany przez strony. Następnie w punkcie (...)strony uregulowały ilość zamówionych promocji na rok 2009 w zależności od obrotów, jako iloraz 5% wartości kwartalnych obrotów netto i ceny netto modułu, która została uregulowana w punkcie (...). Następnie w punkcie (...) powód wyraził zgodę na skompensowanie należności z faktur za usługi promocyjne z jego bieżącymi płatnościami.

W dniu 26 marca 2010 r. strony zawarły umowę nr (...) o współpracy handlowej centrum logistyczne, zgodnie z którą powód zobowiązał się do dostarczania własnym transportem, na własny koszt i ryzyko oraz do sprzedaży pozwanemu towarów

wymienionych w załączniku (...) do niniejszej umowy, na zasadach określonych w tejże umowie i jej załącznikach, które stanowiły jej integralną część. We wstępie do umowy powód oświadczył, że zapoznał się z treścią załączników do umowy i że w pełni akceptuje ich treść.

W załączniku (...) do umowy w(...) strony uregulowały warunki promocji handlowych w gazetkach promocyjnych. Jak wynika z (...)powód zamówił u pozwanego promocję dostarczonych marek produktów w gazetkach promocyjnych wydawanych przez pozwanego. Szczegółowe warunki udziału produktu w promocji określa kontrakt promocyjny podpisany przez strony na podstawie niniejszych warunków handlowych. Wysokość budżetu promocyjnego strony ustaliły na 5% wartości miesięcznych obrotów netto. Ilość zamówionych promocji na rok 2010 została uzależniona w (...) (...). załącznika od sumy obrotów i będzie wynosić iloraz stanowiący 5% wartości miesięcznych obrotów netto i ceny netto za moduł. Wysokość wynagrodzenia za promocje została ustalona w (...)załącznika, a w punkcie (...). powód wyraził zgodę na skompensowanie należności za faktury promocyjne z bieżącymi płatnościami przysługującymi mu z tytułu sprzedaży towarów handlowych.

Pozwany nie uzależniał zawarcia umów z powodem od jego zgody na zlecenie usług

f

marketingowych.

Następstwo prawne powoda wynika z faktu wniesienia aportem przedsiębiorstwa firmy (...), M. R. do (...) sp. z o.o.

Pozwany w latach 2008 do 2010 wykonywał na rzecz powoda na jego zlecenie usługi marketingowe i promocyjne, za które wystawiał faktury opisane w pozwie. (...) w gazetkach P. prezentują towary z marką i znakiem towarowym powoda. Ponadto we wszystkich sklepach sieci pozwanego prowadzona była akcja promowania towaru z gazetki, która była kolportowana bezpłatnie do domów potencjalnych odbiorców oraz publikowana w Internecie. Efektem akcji reklamowych był wzrost sprzedaży produktów dostarczanych przez powoda.

Powód nigdy nie wnosił żadnych uwag do wykonywanych przez pozwanego usług

marketingowych i reklamowych.

t

Należności pozwanego za usługi promocyjne były kompensowane z bieżącymi należnościami powoda za dostarczone towary. /bezsporne/

Pismami z dnia 3 marca 2011 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwot dochodzonych pozwem.

Przedmiotowy wyrok został zaskarżony apelacją przez stronę powodową, która zarzuciła:

- 1) naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik postępowania, tj. art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granicy swobodnej oceny dowodów;
- 2) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 3 w zw. z art. 15 w zw. z art. 18 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji poprzez ich błędną wykładnię i w konsekwencji ich niezastosowanie;

3) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 k.c. w zw. z art. 58 k.c. oraz art. 353(1) k.c. poprzez ich zastosowanie wobec faktu, że postanowienia umowne są sprzeczne z bezwzględnie obowiązującą ustawą o zwalczaniu czynów nieuczciwej konkurencji.

Biorąc pod uwagę powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, zasądzenie od pozwanego kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda oraz przyznanie pozwanemu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd II Instancji z urzędu weryfikował, czy postępowanie przed Sądem I instancji nie jest dotknięte nieważnością. Uchybień skutkujących nieważnością postępowania Sąd nie stwierdził.

Dalej Sąd Apelacyjny weryfikował zarzuty naruszenia prawa procesowego, którymi pozostawał związany.

Sąd nie podzielił zarzutu naruszenia przepisów postępowania, które mogłyby mieć wpływ na orzeczenie.

Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien

wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im je przyznając, (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 roku, sygn. akt IV CKN 970/00, LEX nr 52753). Zarzut obraży przepisu art. 233 § 1 k.p.c. nie może polegać jedynie na zaprezentowaniu własnych, korzystnych dla skarżącego ustaleń stanu faktycznego, dokonanych na podstawie własnej, korzystnej dla skarżącego oceny materiału dowodowego. Skarżący mogłby wykazywać jedynie to, że Sąd naruszył ustanowione w art. 233 § 1 k.p.c. zasady oceny wiarygodności i mocy dowodów, że naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy, (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2002 roku, sygn. akt II CKN 572/99, LEX nr 53136).

Sąd nie podzielił stanowiska powoda co do przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Sąd I instancji dokonał prawidłowej oceny dowodów osobowych opierając się na licznych dowodach z dokumentów, faktach natury obiektywnej. Nie sposób wyrywkowo traktować poszczególnych zdań wypowiedzianych przez świadków w oderwaniu od całokształtu okoliczności. Sąd I instancji doszedł do spójnych i logicznych wniosków.

Sąd I instancji w sposób prawidłowy odniósł się do zasad zawierania umów także z innymi kontrahentami. Wiadomo bowiem, że w przedsiębiorstwach współpracujących z wieloma podmiotami obowiązują określone procedury dotyczące sposobu zawierania (przedłużania) umów. Warto zauważyć, że świadek powołany przez powódkę zeznał, że były prowadzone rozmowy pomiędzy stronami poprzedzające zawarcie umowy, w szczególności dotyczące opłat związanych z usługami marketingowymi.

Wbrew stanowisku apelującego z przeprowadzonych dowodów osobowych nie wynika „jasno i wyraźnie”, że opłaty były warunkiem wejścia do sieci, czyli przyjęcia towaru do sprzedaży. Ocena tego faktu stanowi element subsumpcji ustalonego stanu faktycznego do normy wynikającej z art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Dlatego też wnioski wyprowadzone przez Sąd w tym zakresie nie podlegają ocenie z punktu widzenia naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

W swoich zarzutach dotyczących naruszenia zasad swobodnej oceny dowodów strona powodowa pozostawała nadzwyczaj lakoniczna, dokonała próby ponownej implementacji swojej argumentacji, która nie została się wobec zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Środki dowodowe przeprowadzone podczas rozprawy przed Sądem I instancji wzajemnie uzupełniają się, nie przeczą sobie.

Uznając zatem, że na etapie gromadzenia i oceny dowodów oraz weryfikacji na ich podstawie twierdzeń stron o stanie faktycznym nie doszło do przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów. Sąd Apelacyjny podzielił. ustalenia Sądu Okręgowego stanowiące podstawę faktyczną wyroku.

Sąd II instancji podzielił także dokonaną przez Sąd I Instancji ocenę prawną.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego przedstawione przez powoda nie zasługiwały na uwzględnienie z następujących względów.

Czynem nieuczciwej konkurencji jest działanie sprzeczne z prawem lub dobrymi obyczajami, jeżeli zagraża lub narusza interes innego przedsiębiorcy lub klienta. Czynami nieuczciwej konkurencji są w szczególności: wprowadzające w błąd oznaczenie przedsiębiorstwa, fałszywe lub oszukańcze oznaczenie pochodzenia geograficznego towarów albo usług, wprowadzające w błąd oznaczenie towarów lub usług, naruszenie tajemnicy przedsiębiorstwa, nakłanianie do rozwiązania lub niewykonania umowy, naśladownictwo produktów, pomawianie lub nieuczciwe zachwalanie, utrudnianie dostępu do rynku, przekupstwo osoby pełniącej funkcję publiczną, a także nieuczciwa lub zakazana reklama, organizowanie systemu sprzedaży lawinowej oraz prowadzenie lub organizowanie działalności w systemie konsorcyjnym. (art. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, t.j. Dz. U. z 2003 roku nr 153 poz. 1503 ze zm.).

Istotnie przyjmowanie przez przedsiębiorstwo handlowe "innych niż marża handlowa opłat za przyjęcie towaru do sprzedaży unormowane w art. 15 ust. 1 pkt 4 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji jest traktowane jako czyn nieuczciwej konkurencji i wywołuje określone konsekwencje, o których mowa w art. 18 ustawy. Powód ponosił w jego mniemaniu nieuzasadnione świadczenia dodatkowe w postaci opłat za promocję w gazetkach promocyjnych, miał być zmuszony do stosowania nierentownych cen.

Trafnie wskazał Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 28 października 2011 roku, sygn. akt VI ACa 392/11, LEX nr 1102649, że nie jest dopuszczalne pobieranie od przedsiębiorcy opłat za jakiegokolwiek świadczenia związane ze standardową sprzedażą towarów ostatecznym odbiorcom. Nie można jednak wykluczyć, że między dostawcą a kupującym mogą być nawiązywane relacje umowne, które będą uzasadniały obowiązek świadczenia pieniężnego po stronie dostawcy wówczas, gdy będą one stanowiły ekwiwalent świadczeń ze strony kupującego, polegającego na innych świadczeniach niż sprzedaż samego towaru. Dyspozycją art. 15 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k. nie są objęte sytuacje, w których obowiązek świadczenia pieniężnego powstaje jako ekwiwalent świadczeń kupującego, nieobjętych

treścią umowy sprzedaży. Dopuszczalność ich zawarcia wynika z obowiązującej zasady swobody umów.

Tego rodzaju relacje umowne nawiązane zostały pomiędzy stronami sporu. Powód w zamian za określone świadczenia zgodził się na potrącanie z faktur wystawianych za dostarczony do pozwanego towar określonych kwot pieniężnych. Gazetki są powszechnie stosowaną formą zachęcenia klientów do odwiedzenia sklepu i zakupu konkretnego towaru, który znajduje się na półkach. Zwiększenie wolumenu sprzedaży produktu wytworzonego przez stronę powodową wprost przekładał się na ilość dostarczanych produktów, a co za tym idzie na zysk powoda, wielkość zamówień. Fakt, że w gazecie promocyjnej na pierwszym miejscu wskazywano logotyp pozwanego oraz zachęcano do odwiedzin sklepów działających pod określoną firmą jest usprawiedliwiony. Umieszczanie na pierwszym miejscu w zasadzie nieznanymi logotypów producentów, do których konsument określonego produktu nie ma dostępu byłoby nieuzasadnione. Tak

więc logicznym jest, że wzajemna współpraca przynosiła obopólne korzyści, zaś działania pozwanego nie stanowiły czynów nieuczciwej konkurencji.

Odnosząc się do kwestii „obowiązkowego” obniżenia cen produktów umieszczanych w gazetkach reklamowych ponownie należy podkreślić, że powód nie był zmuszony do kontynuowania współpracy, wielorazowego odnawiania umów z pozwanym. W każdym momencie, gdyby uznał zagrożenie swoich interesów, powód mógłby od takiej współpracy odstąpić, zmienić kanały dystrybucji swoich produktów. Powód dobrowolnie godził się na określone ceny swoich produktów, kalkulując swoje zyski w sposób właściwy. Aktualnie po wielu latach powód stwierdził, że tego rodzaju działanie nie przynosi jemu wymiernych efektów ekonomicznych. Powinien był podjąć stosowne działania w ramach obrotu gospodarczego. Tymczasem wytaczając powództwo przeciwko dystrybutorowi detalicznemu o zapłatę powód dążył - jak się wydaje - do przerzucenia odpowiedzialności za wynik ekonomiczny na swojego kontrahenta.

Wbrew twierdzeniom powoda Sąd I instancji nie dopuścił się również nieprawidłowości w wykładni oświadczeń woli stron.

W niniejszej sprawie przedmiotem sporu pozostawały kwestie związane z relacjami obustronnie profesjonalnymi. Z natury rzeczy w tego rodzaju relacjach strony powinny dochować podwyższonej staranności przy ustalaniu i negocjowaniu warunków umowy. Co więcej strony łączyła wieloletnia współpraca - pierwsza umowa została zawarta w 2004 roku i jak wynika z materiału dowodowego strony negocjowały warunki umów przed jej podpisaniem. Swoboda umów, o której mowa w art. 353(1) k.c. należy do podstawowych

:

zasad prawa zobowiązań. Jej emanacją jest m.in. to, że każda ze stron stosunku prawnego posiada swobodę w przystąpieniu do określonej umowy, składa stosowne oświadczenie woli.

W powyższym kontekście należy dokonywać wykładni oświadczeń woli stron jak również oceny okoliczności sprawy. Obu stronom zależało bowiem na kontynuacji współpracy polegającej na dystrybucji produktów należących do powoda a sprzedawanych przez pozwanego.

Każdy przypadek podejrzenia stosowania czynu nieuczciwej konkurencji jest badany odrębnie, dokonywana jest ocena konkretnych okoliczności sprawy. W powołanym przez powoda wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2015 roku, sygn. akt I CSK 748/13, stwierdzono naruszenie zasady ekwiwalentności świadczeń, które w niniejszej sprawie nie miało miejsca. Jak należy domniemać pobierane opłaty pozostawały nadmierne w stosunku do świadczeń wykonywanych przez pozwanego (...) Sp. z o.o. Co więcej stosowana „ premia” nie podlegała negocjacji.

W niniejszej sprawie ponad wszelką wątpliwość wykazano, że gazetki były formalnie wprowadzone do obrotu, były wydrukowane i zawarto w nich informację o sprzedaży produktów powoda. Abstrahując nawet od kwestii tego, czyje produkty i usługi były w ten sposób reklamowane, nie sposób uznać, że powód nie otrzymał świadczenia w zamian za poniesione opłaty. Pozwany wywiązywał się ze zleconych przez powoda usług, o czym powód miał pełną świadomość. Z dostarczonych dowodów nie wynika jakoby powód na przestrzeni lat kontestował taki sposób działania.

Co prawda pozwanemu przysługiwało prawo własności produktów reklamowanych w gazetce, jednak promocja obejmowała w istotnym zakresie również markę, wizerunek produktów oferowanych do sprzedaży przez powoda. Z tego też względu powód - bynajmniej potencjalnie - mógł liczyć na zwiększone zyski. Informacja o towarze (nazwa, logo) utrzymywała się bowiem u konsumentów, w ich nawykach zakupowych. Ocena tego, czy zwiększenie obrotów jest dla powoda zjawiskiem korzystnym nie jest w jakikolwiek sposób związana z ewentualnym naruszeniem zasad uczciwej konkurencji. Wiadomym jest natomiast to, że w gospodarce rynkowej obowiązują pewne powiązania na linii producent - dystrybutor - konsument, które per saldo mają służyć rozwojowi ekonomicznemu branży.

Zatem zarówno wykładnia umowy, jak również wnioski wynikające z okoliczności sprawy, nie pozwoliły na wywnioskowanie, jakoby zawarcie kilku następujących po sobie umów pozostawało sprzecznie z przepisami

powszechnie obowiązującymi. Wobec powyższego, na podstawie art. 385 k.p.c. należało orzec jak w punkcie I sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł w punkcie II sentencji wyroku biorąc pod uwagę art. 98 § 1 w zw. z art. 108 § 1 k.p.c.